

PTUJSKI LIST

K 40—
: 20—
10—
350

Uredništvo
Ptuj, Slo
rotovža
Rokopisi

Politično gospodarski tednik.

Štev. 14

Ptuj, 3. aprila 1921

III. letnik

Mestno gospodarstvo in socijalni demokrati.

Pri volitvah v konstituanto ali ustavotvorno skupščino so socijalni demokrati v Ptujju dobili več glasov, ko katera druga stranka. Splošna volilna pravica od 21. leta in popolna volilna tajnost, stvari, o katerih se nam v Avstriji niti sanjati ni smelo, to je spravilo do veljave organizirano delavstvo v vseh krajih, kjer je količjak industrije. Sicer pa je splošno znano, da je v teh nekdanjih nemških mestih Ptuj, Maribor, Celje mnogo volilcev nemškega mišljenja volilo socijalne demokrate, nekako iz demonstracije proti naši narodni državi in pod utisom sosedne Nemške Avstrije, kjer so socijalni demokrati lani bili vladajoča stranka. Na podlagi tega slučajnega enkratnega uspeha ptujski socijalni demokrati baje fantazirajo o večini v občinskem odboru in o socijalnodemokratskem županu!

Tudi v Nemški Avstriji so pri prvih volitvah po vojni socijalni demokrati dobili večino ter so prevzeli vlado. Toda pokazalo se je, da tudi socijalni demokrati ne morejo delati čudežev in rešiti državnih financ; nasprotno, z neprestanim povišanjem delavskih plač in državnim doplačevanjem pri življenjskih potrebščinah so popolnoma dogospodarili in pri jesenskih volitvah so izgubili večino in vlado.

V naši pretežno kmečki državi so socijalni demokrati brez pomena, še s komunisti skupaj tvorijo le neznatno manjšino, zato je naši državi bil prihranjen dragi poskus soci-

jalistične vlade. Ali se bočejo ptujski volilci učiti od sosedne Nemške Avstrije — o boljševiski Rusiji niti ne govorimo — in pri občinskih volitvah pokazati hrbet socijalnim demokratom, ali jim res hočejo prepustiti odločilni vpliv na mestno gospodarstvo in na lastnih žepih okusiti blagodejnost socijalnodemokratskega gospodarstva? Kakšno bo to gospodarstvo, si davkoplačevalci lahko izračunajo.

Na Češkem so socijalni demokrati dobili mnogo občin v svoje roke. Prvo, kar so sklenili novi odborniki, je bilo, da so določili socijalnodemokratskemu županu ministrsko plačo, odbornikom pa dnevnice. Toda to bi bila še malenkost za ptujsko mestno gospodarstvo. Nevarnost je veliko večja v sledečem: Glavni vir mestnih dohodkov so mestna podjetja. Brez teh bi občinske doklade bile ogromne. V dokaz le nekaj števil iz bilance za l. 1919. Pri upravi je bil primanjkljaj nad 160.000 K, pri šolah nad 100.000 K, pri cestah nad 40.000 K, pri razsvetljavi nad 30.000 K, vse doklade pa so znašale 52.000 K. Kako je mogoče, s temi dokladami kriti neizogibne stroške za javne potrebe? To gre edino z dohodki mestnih podjetij. Mestna podjetja pa ne morejo dati dobička, če delavstvo površno opravlja svoje delo in zahteva nemogoče mezde. Povišanje pa zahtevajo vsak hip in ni dvoma, da bi socijalnodemokratski odbor takoj dovolil zvišanje. Danes znašajo plače mestnih delavcev vsak teden 20.000 K, to je na leto nad en milijon kron. En odstotek povišanja znaša 10.000 K, to je ena petina ali 20% vseh občinskih doklad. Samo 10%-no povišanje pomenja torej izdatke, za katerih kritje bi se

morale doklade zvišati za 200%, da bi bile trikrat tako visoke! To si naj ptujski posestniki, trgovci in obrtniki, ki so tako zaljubljeni v socijalne demokrate, dobro proračunajo.

Še nekaj se mora našim davkoplačevalcem položiti na srce. Marsikdo vidi, da se mestno delo opravlja površno in zanikerno, a se dalje ne briga za to, češ da je to skrb uprave. Upravni uradniki in pazniki pa ne morejo nadzorovati vsakega delavca posebej in tudi ne morejo odpraviti nepravilnosti, če ne vedo za nje. Vsak gospodar pazi, da njegov hlapec ali delavec dobro opravlja odkazano mu delo. Tako naj tudi vsi meščani kot sogospodarji mestnega gospodarstva pomagajo nadzorovati delo mestnih uslužbencev. S tem ni rečeno, da ima vsak meščan pravico nahluliti mestnega uslužbenca. Ima pa dolžnost, da vsako nerednost javi mestni upravi ali mestnemu odboru. To bo zbudilo in dvigalo vest mestnih uslužbencev, dobri delavci pa bodo imeli zadoščenje, če meščani vidijo in priznajo njihovo vestno delo. Če bodo vsi vestno delali, pa bo tudi finančni uspeh takšen, da se bodo delavci lahko dobro plačali, vsak po svojem delu, ne pa po strankarskih ozirih.

Volilci naj torej trezno in hladno predvarijo, komu bodo zaupali mestno gospodarstvo. Naj pustijo otročjo trmo, da bi hoteli vladi malo ponagajati s socijalnimi demokrati; kajti vlada ima dovolj moči, da tudi lahko nagaja občini ali pa jo znatno podpira; to je odvisno od tega, ali ima vlada zaupanje do ljudi, ki vodijo občinsko politiko, ali ne.

Koncert mestne glasbene šole v Ptujju.

Koncert mestne glasbene šole v Ptujju dne 17. marca nam je pokazal, da se tudi v provinci goji resna glasbena umetnost, ki je vzgoji naroda potrebna, ker morda bolj ko vsaka druga panoga umetnosti ugodno vpliva na razvoj srčne kulture človeka. In da smo te kulture potrebni, kaže nam dovolj naše javno življenje, ki v glavnem temelji na medsebojni nestrpnosti in nemoralu. S tega stališča predvsem želim glasbeni šoli ptujski, da bi ostala trajen kulturni glasnik našega ljudstva, posebno mladine, ki je up naše lepše bodočnosti. — Kot prvo točko koncerta izvajala sta violinist g. Gregora in pianistka gđc. Zurynková Dvorákovo sonatino op. 100. Mislim, da je edino to delo potrebno nekoliko razlage. Sonata je nastala koncem 16. stoletja, a se v začetku ni izvajala kot samostojno glasbeno delo, temveč le kot predigra in medigra v dramatični in cerkveni glasbi. Šele polagoma je dosegla svojo samostojnost s tem, da si je pridobila določeno glasbeno obliko. In to obliko so ji dali predvsem Bach, Haydn, Clementi in Mozart. Njihove sonate sestojijo iz treh stavkov: Allegro—Andante—Allegro. Z razvojem nauke o glasbeni formi, predvsem pa večkratnega kontrapunkta, v katerem se gibljeta tema in protitema moderne, ciklične sonate je dosegla ona svojo

današnjo popolnost z Beethovnom, ki je pisal deloma tudi štiridelne sonate.

Sonatina (diminutiv od sonate) je formalno enako sestavljena kot sonata, vendar je duševno in tehnično lažje zasnovana in tudi posamezni stavki so nekoliko zoženi in več ali manj skicirani. Dvorák, poleg Smetane najznatnejši češki skladatelj, je napisal omenjeno sonatino op. 100 v štirih stavkih. Prvi, allegro risoluto, je v svojem glavnem delu (tonika) heroičnega značaja in prehaja potem skozi nežne triole v lirično temo (dominanta oz. paralela). V Chorghettu se razvija lirična tema prvega stavka, v scherzu pa heroična tema v prosti modulaciji na dominantni glavnega tonskega načina. Finale allegro vodi nato kontrapunktično obe temi vsopredno, vendar v toniki. Poetično vsebino delu daje mlada, nežna ljubezen, ki jo je gojil Dvorák do lepe divke v času, ko je kot violist praškega narodnega divadla živel v najtežjih gospodarskih prilikah. Glasba ima specifični značaj narodnih ljubavnih popevk in je lahko razumljiva. — Pianistka gđc. Bejlova podala nam je Smetanovo koncertno fantazijo na češke narodne pesmi. Češka umetna glasba kaže pred Smetano precej severnega-nemškega vpliva. Smetana je bil prvi, ki je spoznal narodno pesem in jo sijajno uveljavil v vseh svojih delih. S tem je svojemu narodu ustvaril lastno glasbo. Tudi ta parafraza kaže nam Smetanovo veliko ljubezen do narodne pesmi, ki je bila podlaga vsemu njegovemu glasbe-

nemu delovanju. Chopina nam je hotela gđc. Bejlova pokazati kot Slovana. Zaigrala nam je njegovo sladkoopojno Berceuso (Uspavanko), kakor jo je popevala majka Poljakinja svojemu spančku-zaspančku ob zibelki. I Polonaiso (poljski ples) zložil je Chopin, še predno je zapustil svojo rodno zemljo Poljsko in se podal v domovino svojega očeta. G. Kubiček nam je zaigral Popperjevo Rapsodijo. Popper, sam izboren čelist, je zložil nebroj prvovrstnih del za krasni instrument, temno-melanholično doneči čelo. Rapsodija vsebuje deloma ogrske, deloma hrvatske ciganske napeve in je zelo efektivna. G. Kubiček je imel dovolj prilike, da na njej pokaže svoje tehnične zmožnosti. Servais je enako znaten čelist, vendar se mi zdi, da je Souvenir de Spa, ki smo ga čuli, eno slabših njegovih del. Dodal je gospod Kubiček še lastno skladbo Polonaiso, ki je po svoji glasbeni in tehnični vsebini zrelo delo, ter znani, melodični Fibichov Poem, ki je g. Kubiček, premda je pisan za violino, ni igral v transkripciji, temveč po originalnem violinskem partu, kar mi je posebno ugajalo. V pohvalo interpretom omenil bi končno, da niso iskali efektov sebi v prid v tehnično kompliciranih delih, marveč so izbrali glasbeno lahko razumljiv program, tako da je koncert res služil svojemu pravemu vzgojevalnemu namenu in s tem tudi dosegel resničen uspeh. Izvajanja vseh umetnikov so bila vseskozi lepa. Upamo, da jih bomo skoraj zopet slišali.

Neverjetne predrznosti.

Nekateri gospodje v Ptuju še vedno mislijo, da so v stari Avstriji in da bo še nadalje šlo vse po njihovi glavi. Oni da bi v Ptuju trgovali in bogateli od slovenskih žuljev, Slovenci pa bi smelo biti sami njihovi hlapeci, viničarji in delavci. Kakor prej pod Ornikom niso pustili v Ptuj zavednega slovenskega obrtnika ali trgovca, tako bi tudi še zdaj radi Slovencem zabranili otvoritev novih podjetij. Tako je „velenemec“ Spruschina, čigar oče je baje bil Čeh, mati pa Slovenka, rodom iz Haloz, ta je kot načelnik obrtne zadruge kovinarjev vložil priziv proti podelitvi obrtnega lista slovenskemu obrtniku. Vsled tega je moral dotičnik delati poseben izpit na državni obrtni šoli v Ljubljani. Ta izpit je sicer prestal z izvrstnim uspehom, toda kdo mu povrne stroške in zamudo časa? Priporočamo obrtni oblasti, da tudi g. Spruschino pokliče k takšnemu izpitu. Gotovo bi to bilo v korist strankam, ki dajejo njemu delo.

Drugi gospod, ki se ne more vživeti v nove razmere, je g. Schwab, ki nastopa kot načelnik trgovskega gremija. Sploh so v tem trgovskem gremiju čudni gospodje, ki mislijo, da bo začela Drava teči navzgor, če oni to zahtevajo. Ti gospodje so v seje dne 10. decembra 1920 sklenili, da se naj v trgovski nadaljevalni šoli zopet poučuje v nemškem jeziku. Ta svoj sklep so naznanili krajnemu šolskemu svetu v Ptuju (ki niti ne eksistira!) v dopisu, katerega je podpisal g. Schwab. V tem dopisu trdijo, da je pouk na trgovski nadaljevalni šoli nezadosten. To je kruto žaljenje slovenskega učiteljstva, ki se požrtvovalno trudi, da bi nemške trgovske vajence naučilo državnega jezika in izobrazilo v trgovskih predmetih. Učiteljstvo je zahtevalo državnega nadzornika, ki je tudi prišel in nadzoroval vse učitelje v vseh 3 razredih trgovske nadaljevalne šole. Po nadzorovanju je v posebni konferenci g. nadzornik dal učiteljstvu popolno zadoščenje z izjavo, da je pouk v vseh predmetih prav dober. Glede slovenščine je povdarjal, da se mora vsa pozornost posvetiti državnemu jeziku, katerega morajo trgovski vajenci obvladati brezpogojno. Za učiteljstvo je to ogromna naloga, ker je velik del vajencev Nemcev. Zdi se, da ptujski nemški trgovci nalašč ne sprejemajo slovenskih vajencev, da bi tako za večne čase trgovina ostala v nemških rokah. V prvem razredu trgovske nadaljevalne šole je celo večina vajencev Nemcev. Torej se nemška trgovska organizacija tudi po prevratu še drži tega načela. Med nemškimi vajenci so celo takšni, ki niso naši državljani: Nemške vajence imajo: Poberaj, Högenwart, Mahorič, Lepoša, Fauland, Schramke, Blanke, Leop. Slavič. Nemške vajence tuje državljanje imajo: Zselezen, Schwab, Sellinscheg, Poberaj. Ali so te vajence dobili od Ornika iz Gradca.

Da se nastop trgovskega gremija prav razume, se naj razloži še sledeče: Skrb za trgovsko nadaljevalno šolo ima poseben šolski odbor, v katerem je tudi zastopnik trgovskega gremija. Ta šolski odbor že drugo leto vrši svojo nalogo. K vsaki odborovi seji se je vabil tudi trgovski gremij, tam bi lahko zastopnik gremija izrazil svoje želje in nasvete. Toda gremij ni nikdar poslal svojega zastopnika k odborovi seji. Le enkrat je g. Čuček slučajno videl vabilo in prišel k seji. Ker ima vsak član šolskega odbora tudi pravico, da nadzoruje trgovsko nadaljevalno šolo, zato bi se g. načelnik ali drugi zastopnik gremija tudi osebno lahko prepričal o kakovosti pouka. Toda za to se gg. niso brigali; potem pa tožijo šolski oblasti o pomanjkljivosti pouka in zahtevajo drugega učitelja! Kako se imenuje to postopanje? Naj si gg. trgovci vzamejo zgled na g. Steudteju, ki je zastopnik obrtnikov v šolskem odboru obrtne nadaljevalne šole in ne izpusti skoro nobene odborove seje in še po nedeljah nadzoruje pouk v obrtni nadaljevalni šoli.

Kaj mislijo trgovci in obrtniki, da volijo za načelnike takšne ljudi, kakor so Schwab in Spruschina? Mislimo vendar, da ptujski trgovci in obrtniki želijo v miru živeti s slovenskim ljudstvom in z našo narodno državo. Potem jim moramo resno svetovati, naj se ne dajo zastopati po nacionalnih prenapetežih!

Končno še eno opombo. Ali ni v trgovskem gremiju nobenega Slovenca? Ali so slovenski člani gremija tudi soglašali s famoznim napadom na slovensko šolo? Ali je to bila zakotna seja, ki kateri se slovenski člani niso vabili? In če so se vabili, zakaj se seje niso udeležili, da bi preprečili takšne izbruhe narodne nestrpnosti? Slovenski trgovci in obrtniki, otresite se nemškega vodstva, da vas ljudstvo ne bo devalo v en koš s svojimi narodnimi nasprotniki!

Gospodarstvo.

Nekaj o prvi hrvatski hranilnici v Zagrebu.

Kot sosedi Hrvatov smo se štajerski Slovenci že za časa cesarske Avstrije zanimali za gospodarske razmere Hrvatov. Imeli smo dovolj prilike, da smo vsestransko opazovali te razmere. Marsičesa nismo razumeli, si nismo znali tolmačiti. Tako nismo razumeli, zakaj hrvatska inteligenca zanemarija kmetško ljudstvo (seljaka), zakaj ga ne podpira pri snovanju zadrug, posebno denarnih, ampak ga pusti neusmiljeno odirati od raznih oderuhov, pa tudi od denarnih hrvatskih zavodov! Slovenske posojilnice na Štajerskem pred vojno niso imele najnižje obrestne mere za posojila, vendar so mogle v vsakem slučaju hrvatskemu prošniku pod tako ugodnimi pogoji ugoditi, da je bil ta vedno hvaležen in je svojo hvaležnost glasno izražal!

Med vojno in po vojni se je med Hrvati nabralo dosti denarja. Prilika je bila ugodna in pošteno so jo izrabljali! Bilo je tedaj pričakovati, da se bodo bogati krogi sedaj spominjali svojih revnih bratov, bodisi seljakov, ali obrtnikov, ali delavcev. Toda vse kaže, da so bogati postali še bolj lakomni denarja, da hočejo tega le za se kopičiti, pobasati, za potrebe drugih se ne zmenijo. Ta trditev se da dobro podpreti s tem, kako postopa Prva hrvatska hranilnica (štedionica) v Zagrebu. Ta denarni zavod spada med prve na hrvatski zemlji. Ravnateljstvo te hranilnice je imelo, glasom poročila Zagrebških časnikov, dne 16. marca seja, na kateri je dalo poročilo o svojem delovanju, o uspehih v letu 1920. Uspeh in napredovanje tega zavoda je velikanski. Dobiček znaša nad dvajset milijonov kron! Takih števil pred vojno niti največji denarni zavodi na Dunaju niso izkazovali! Ravnateljstvo hranilnice tudi to samo čuti in povdarja s ponosom, da bode dala delnica 450 kron dividende, da ta znaša dva in dvajset in pol procenta! Ker so hrvatske hranilnice delniške družbe, stoji menda ravnateljstvo hranilnice na stališču, da je namen hranilnic, pripraviti delničarjem visoke dividende, dolžnike pa pošteno oskubiti! To stališče ni pravo; nihče izmed nas ne bode zaradi tega ravnateljstva hvalil. Pa to še ni vse, kar stori ravnateljstvo za delničarje. Ona stori še dosti, dosti več. Delniška glavica Prve hrvatske hranilnice v Zagrebu znaša šestdeset milijonov kron. To ni velika svota vpricho tega, da so hranilne vloge znašale 692 milijonov kron v l. 1920. Nasproti je znašala rezerva nad 107 milijonov kron. To pa že imponira! Lepa prilika, da ravnateljstvo misli na to, kako bi se porabil saj oni del v dobrodelne namene!

Pri nas so taki zavodi iz prihrankov zidali hivalnice, bolnišnice, podpirali so občine, dijaške kuhinje, dijaške dome itd. Kaj pa vidimo v Zagrebu? Ako čitaš poročilo v časniku, osupneš!

Ravnateljstvo Prve hrvatske hranilnice v Zagrebu se čuti ženirano, da je rezerva večja od delniškega kapitala. En del rezerve se mora odstraniti, pa kako? Tako ravna-

teljstvo ne pride v zadrego! Ono dobro ve, kaj dolguje samo sebi in kaj dolguje delničarjem.

Zatorej je sklenilo — menda ni šlo težko — da naj občni zbor sklene, da se vzame iz rezerve šestdeset milijonov kron, da se ta denar podeli, ali daruje delničarjem tako, da vsaki delničar dobi za vsako staro delnico eno novo brez vsakega plačila, tedaj podarjeno, ali zastonj! Tako pride vsak delničar do lepega premoženja. Treba je vedeti, da stane na borzi v Zagrebu vsaka delnica Prve hrv. Štedionice do deset tisoč kron denarja. Delničarji Prve hrv. hranilnice niso siromaki. Nobenemu ni treba, da se mu nove delnice zastonj podarijo. Pač pa so v Zagrebu, pa tudi drugod v Jugoslaviji zavodi, ki bi bili v resnici potrebni takih darov. Ozrite se gospodje na univerzo in dijaštvo samo v Zagrebu blagohotno! Ako se vsi delničarji odrečejo takemu darilu in sklenejo, da se porabi za potrebe univerze, dijaškega doma in nekatere zavode mesta Zagreb koliko bi zaleglo teh šestdeset milijonov kron in kaj vse bi se dalo z njimi napraviti! Preden mine leto, ima univerza najpotrebnejše zavode, stoji ponosen dijaški dom, popolnoma opremljen, da more sprejeti toliko sto revnih dijakov pod streho in oskrbo! Mesto Zagreb ima velik Pasteurjev zavod, Dom za invalide, potrebne bolnišnice itd. Vi, gospodje ravnatelji in bogati delničarji, pa ne bodete v nobenem oziru pogrešali gratisdelnic, katerih bi Vas moralo biti itak sram!

Kot nepotrebni zavrnite dar, naklonite ga revnim in potrebnim!

Dopisi.

Invalidi pozor! Zelo nujno! Glasom uradnega lista št. 31 z dne 25. marca 1921 je finančno okrajno ravnateljstvo v Mariboru sledeče tobačne trafike v Ptujem okraju razpisalo in sicer: 1. v Oslušovcih št. 16, jamščina 500 K, davčni okraj Ormož, 2. v Cvetkovcih št. 28, jamščina 500, davčni okraj Ormož, 3. v Strasgonjcih št. 9, jamščina 300 K, davčni okraj Ptuj, 4. v Selah št. 23, jamščina — K, davčni okraj Ptuj. Natančneje se izve za prvi dve trafiki pri finančni straži Ormož, za poslednji dve pa pri finančni straži Ptuj. Ponudbe je vložiti pri finančnem ravnateljstvu v Mariboru najkasneje do 8. aprila 1921. do 10. ure.

Muzejsko društvo v Ptuju. Dne 12. marca se je vršil ob zelo pičli udeležbi občni zbor društva. Predsednik, gimn. ravn. Vajda, se je spominjal umrlih članov, 2. tajnik, prof. Mlaker, je podal tajniško poročilo, ki je že natisnjeno v „Časopisu“ mariborskega zgodovinskega društva, 2. blagajnik, okr. šol. nadz. Fleré je podal blagajnikovo poročilo, preglednika sta pregledala račune, na kar se je blagajniku dala odveza. Prvi tajnik konservator Skrabar je utemeljeval imenovanje monsign. Frana Bulića, ravnatelja arheološkega muzeja v Splitu, za častnega člana našega društva, kar je bilo z navdušenjem soglasno sprejeto. Na mesto premeščenega prof. Petauerja se pritegne v odbor dosednji namestnik sodnik dr. Travner, razen tega vstopita v razširjeni znanstveni odbor gg. prof. dr. Kotnik in okr. kom. dr. Trstenjak. Odboru se naroči, da uprizori v Ptuju zgodovinska predavanja in da sprejema članarino (40 K letos) za mariborsko zgodovinsko društvo, katerega glasilo „Časopis za zgodovino in narodopisje“ je obenem glasilo našega društva. Kdor torej želi „Časopis“, naj se javi pri katerem odborniku muzejskega društva, ali pri gimn. slugi g. Senčarju ter plača članarino.

Cene. V velikem tednu je bila cena sladkorja v Ptuju 56 K in celo 58 K, v Čakovcu pa samo 52 K. Kako to?

Poneverjenje. Po mestu se je raznesla vest, da je blagajnik pevskega društva „Zarja“, g. Dobrovnik Jožef, poneveril večji znesek društvenega denarja. Podpisani odbor naznanja tem potom vsem prijateljem društva, da je ta zadeva poravnana in da ni

društvo pri tem utrpelo nikake škode. Odbor pevskega društva „Zarja.“

Zakletev novih rekrutov. V nedeljo, 13. marca so se rekruti ptujske garnizije svečano zaprisegli na dijaškem igrališču. Zakletvi so prisostvovala politične in vojaške oblasti in mnogo občinstva. Ob 10. uri se je pričela služba božja, najprej katoliška, potem pravoslavna. Po službi božji se je izvršila zakletev. Najprej je v lepem navdušenem govoru pozdravil vojni kurat Mlaker mlade rekrute, opozarjajoč jih na važnost zakletve. Po njem je pravoslavni duhovnik pozdravil rekrute v svečanem govoru in jih pozval, da skupno vzkliknejo svojemu kralju in prestolonasledniku „živijo.“ Gosp. poveljnik pa je novince spomnil svetih dolžnosti, ki so jih prevzeli z zakletvijo, in na lepo svečanost, ktere se je udeležilo toliko občinstva. Pozval jih je, da s krepkim živijo kralju, prestolonasledniku in mladi močni državi izrazijo svoja čuvstva. Po tej svečanosti so vojaki defilirali pred mestno hišo. Z mariborsko vojaško godbo na čelu so mladi vojaki čvrsto in ponosno korakali. Gledajoč jih smo videli njihovo odločnost in globoko vero v lastno moč. Zanesiti se smemo na to našo narodno moč, na to silo naše mlade in bogate domovine. Pa tudi naši bratje v zasedenem ozemlju naj bodo nverjeni, da ob taki narodni sili zasveti tudi njim solnce svobode. Ob taki narodni sili smemo ponosno in odkrito gledati v lepšo našo bodočnost.

Občinske volitve v Ptuj se vrše 26. aprila. Isti dan v Ljubljani, Mariboru, Celju in Kočevju.

Oficirski dom. Častniki tukajšnje garnizije so sklenili, otvoriti svoj oficirski dom. Zahajati pa bodo smeli vanj tudi rezervni častniki kakor tudi ostalo meščanstvo. Pozdravljamo to ustanovo, v kateri se bo razvijala vzajemnost, družabnost in čvrsta medsebojna zveza med meščani in častniki v neposrednem oseb- nem stiku.

Mala Drava. Pomanjkanje Drave se opazi tudi pri Dravi. Je mala, kakor že dolgo ne. Ob Ptujju teče posebna struga, v katero se izlivajo mestni kanali. V to strugo ni več pritekala voda iz glavne struge. Stoječa voda v njej s kanalsko nesnago je začela smrdeti in nevarnost je bila, da ne nastane kaka epidemija. Da se to prepreči, je tukajšnje vojaško poveljstvo dalo hvalovredno prekopati pesek med obema strugama ter tako omogo- čilo sveži pritek vode.

Pozor invalidi! Dogaja se, da prihajajo invalidi k zdravniškemu nadpregledu vsi umazani, da se človeku gabi. Opozarjajo se, naj se doma prej umijejo in očistijo!

Slovenska krajevna imena. „Uradni list“ št. 29 z dne 18. marca 1921 je prinesel naredbo deželne vlade o rabi krajevnih imen v javnem prometu. Opozarjamo, da nekatere tvrdke še vedno rabijo štampilje z označbo „Pettau.“ Upamo, da poštni urad odklanja tudi takšne nakaznice itd., na katerih je odpošiljateljeva tvrdka označena z nemškim krajevnim ime- nom, ker to prejemnika zapeljuje, da potem v naslovu rabi isto nemško ime. Tudi v tem se zo- pet vidi nemčurska nagajivost. Ali bi si ti ljudje v Italiji ali v Franciji upali rabiti neoficijelna krajevna imena? Nimamo nič proti Nemcem, ako se oni v naši narodni državi obna- šajo kot uljudni gostje. Če hočejo med nami živeti in se gospodarsko razvijati, jih nikdo ne bo oviral. Toda morajo opustiti svojo staro gospodstvaželjnost. Naj ne tožijo čez krivice, kjer jih ni. Nemci imajo pri nas več pravic, kakor smo jih imeli Slovenci v Avstriji kljub famoznemu § 19. Toda kot krivico čutijo že to, da nas ne morejo več zatirati in germa- nizirati. Tega seveda ne smemo trpeti. Dokler Nemci in nemčurji prezirajo naš jezik in preganjajo naše ljudi, se tudi mi moramo braniti. To naj upoštevajo, pa bo mir.

Kultura tobaka v Sloveniji. Tobačni tovarni v Ljubljani prispelo so iz okolišev, kjer se je letos dovolilo saditi tobak, sledeče prijave: Kranjsko (glavarstva: Krško, Novomesto, Črnomelj) 14 sadivcev s 43.000 sadikami. Prekmurje: 5 sadivcev s 13.000 sadik. Šta- jersko (glavarstva: Brežice, Celje, Ljutomer,

Maribor, Ptuj) 498 sadivcev z 248.400 sadik. Razmeroma največ prijav je dospelo iz okr. glavarstev Celje (s 132 sadivci) in Ptuj (s 316 sadivci). Vsi pripravljenci za sajenje tobaka so že prejeli dozvole in pa tobakove seme, da morejo pravočasno posejati seme v pripravljene razsadnike. Oni pripravljenci, katerim bi se iz katerega koli vzroka posev tobaka ne obnesel, morajo to pravočasno javiti direkciji tob. tovarne v Ljubljani, da jim po možnosti poskrbi sadik iz rezerv, ki si jih je za take slučaja poskrbela.

Ustanovitev monopolskega urada za kulturo in odkup tobaka v Ptujju. Z odlokom ministrstva financ v Beogradu z dne 14. decembra 1920 št. 5351 se je dovolilo gojenje tobaka v Slo- veniji in Prekmurju, kojega glavno vodstvo in nadzor kulturno-tehnične, fiskalne in ad- ministrativne službe je prevzela na osnovi naredbe Uprave drž. monopolov z dne 17. ja- nuarja 1921, F. Br. 411 tobačna tovarna v Ljubljani. Ista je v svrhu točnega nadziranja tobačnih kultur ustanovila v Ptujju Monopolski urad za kulturo in odkup tobaka, ki bo vodil kulturno-tehnično službo pri kulturi tobaka v političnih okrajih Konjice, Ptuj, Maribor, Ljutomer in Prekmurje. Vodstvo tega urada je poverjeno tajniku tobačne tovarne g. Petru Segviču. Ker je monopolski upravi mnogo ležeče na tem, da se dvigne kultura tobaka v Sloveniji na najvišjo stopnjo, kar bi bilo zlasti iz gospodarskih ozirov tuk. okraju v splošno korist, je želeli, da gredo občinska predstojništva in drugi uradi vodji novousta- novljenega urada v vsakem oziru na roko, stranke pa se naj z zaupanjem obračajo na gorimenovani urad, kojega ustanovitev pomeni napredek za mesto in okraj ptujski.

Izgubil. Reven uslužbenec zgubil je dne 22. marca t. l. v Ptujju od Ljutomerske ceste do kolodvora 5000 K, katere niso bile nje- gova last, kar ga še hujsje zadene. Najditelj in vsi, ki vedo kaj v zadevi pojasniti, se na- prošajo, da to sporoče proti nagradi na anončno ekspedicijo J. Sušnik, Maribor, Slo- venska ulica 15.

Požar. Dne 15. marca dopoldne je začelo v gozdovih posestnikov Toplak, Petrovič, Čeh in Petek v Podvincih goreti. Pogoreli so 3 ha gozda. Škoda se ceni na 11000 kron. Vzrok požara še ni dognan, domneva se pa, da so ga neprevidni kadilci zanetili.

Požar. Dne 17. marca dopoldne nastal je v skladišču Južne železnice v Središču ogenj. Zgorelo je omenjeno skladišče in v ta- istem se nahajajoče olje, barve i. dr. Požar je zanetil neki mizarški delavec, ki je vrgel neprevidno žarečo cigareto v ostružke. Škoda se ceni na 200.000 kron. Zavarovano je bilo dotično poslopje pri zavarovalnici „Versiche- rungsverband der österreichischen Eisen- bahnen na Dunaju.“

Velikanski požar je veliki četrtek ponoči uničil v Rušah Pogačnikovo tovarno za vži- galice. Požar je bil tako silen, da požarne brambe niso mogle nič opraviti in je vse do tal pogorelo. Škode je več milijonov, ki je, kakor čujemo, krita z zavarovalnino. Ogenj je nastal vsled kratkega stika v električni napravi.

Politične vesti.

Izpopolnitev ministrstva. V vlado so vsto- pili muslimani in slovenski samostojni kmetje. Izmed teh je prevzel poslanec Pucelj mini- strstvo poljedelstva, posl. dr. Karamehmedović (musliman) narodno zdravje, posl. dr. Spaho (musl.) trgovino in industrijo. Minister dr. V. Kukovec (JDS) je prevzel svoj stari resort socialne politike, Milivoj Jovanović (JDS) pa ministrstvo vere. Minister Velizar Janković (rad.) postane minister saobračaja, minister Jovan Jovanović (rad.) pa minister gradjevin.

Minister Pribičević o položaju. V torek se je vršil sijajno obiskan shod demokratske stranke, na katerem so poročali dr. Ribar, Krizman in Pribičević. Le-ta je omenil, da se je z ustvaritvijo bloka radikalcev, demo- kratov, muslimanov in slovenskih zemljorad-

nikov notranji politični položaj močno izbolj- šal. Demokratska stranka je morala sicer v marsičem odnehati a storila je to državi v korist. Za sprejetje ustave je zasigurana tri- petinska večina. S sprejetjem ustave bo kon- čano glavno delo konstituante.

Spremembe v deželnih vladah. Zizpremembo v ministrstvih se urede tudi deželne vlade. V Sloveniji ostane predsednik dr. Baltić, pover- jeništva pa se urede sporazumno s Samostojno kmetjsko stranko.

Karel Habsburg v Budimpešti. Na veliko- nočno nedeljo je na skrivaj prispel v Budim- pešto bivši kralj Karel. Naznanil je držav- nemu upravitelju Hortyju, da je prišel prevzet „prestol svojih očetov.“ Komaj so ga prego- vorili, da se je vrnil k sombateljskemu škofu, ki ga je vzel pod streho in varstvo. Vidi se, da hočejo Karlovi pristaši, med kterimi je v prvi vrsti duhovniška stranka, rešiti Karlu nekdanjo čast in slavo.

Nemiri v Nemčiji. O velikonočnih praznikih so poskusili komunisti na Nemškem, da vržejo dosedanjo vlado. V mnogih, zlasti industrijskih krajih je prišlo do resnih spopadov, pri kterih je bilo dostih mrtvih. Komunisti so imeli dobro oborožene čete. Vendar se je vladnim četam posrečilo obdržati nadvlado.

Razno.

Bankovce po eno krono to je po četr- narja, izda Narodna banka v najkrajšem času. Bankovci bodo izdelani v Zagrebu.

Imenovanje. Dr. Ciril Žižek, naš rojak iz Ormoža, je imenovan sekretarjem I. razreda v ministratvu trgovine.

Železniška nesreča se je zgodila 18. t. m. v bližini Zagreba. Tovorni vlak je zadel v premikajočega s tako silo, da je bilo 17 voz popolnoma razbitih. Vlakovodja je bil smr- nonevarno ranjen, več zaviračev pa je dobilo težke poškodbe.

Dovolj petroleja. Iz Amerika je dospelo na Reko 600 vagonov petroleja, namenjenih za Jugoslavijo.

Največje skladišče žita je zgorelo. V Chi- cagi v Ameriki je vsled eksplozije pogorelo največje skladišče žita na svetu, last znane Amurjeve žitne družbe. Mrtva je samo ena oseba, štiri pa pogrešajo. Tisoče šip na oko- liških oknih je bilo vsled zračnega pritiska razbitih. Škoda cene na 600 tisoč dolarjev.

Pet konj zgorelo. V soboto je stal na Pra- gerskem kolodvoru transport konj, last tvrdke Hafner iz Zagreba. Konji so bili namenjeni za izvoz. Spremljevalec je v vagonu, v ka- terem se je nahajala krma in slama, prižgal svečo, katero je pozabil ugasniti, ko se je odstranil. Med premikanjem vagona se je sveča prevrnila. Vagon je bil v trenutku v plamenu. Le skrajnemu naporu službujočih železničarjev se je posrečilo, da se niso vneli še ostali vagoni. V vagonu je zgorelo tudi pet konj, tri močno ožgane pa so prepeljali v Maribor, kjer so jih morali takoj ubiti.

Nova poštna tarifa za mednarodni promet. Minister za pošto in brzojav je podpisal novo poštno tarifo za mednarodni promet. Po tej tarifi, ki stopi v veljavo s 1. aprilom, se bo plačevalo za pisma v mednarodnem prometu v teži 20 gramov 1 dinar, za vsakih nadalj- njih 20 gramov pa pol dinarja. Za dopisnice bo znašala poštnina pol dinarja, za dopisnice z odgovorom pa 1 dinar. Od tiskovin se bo plačevalo na vsakih 20 gramov po 20 par. Poštnina za poslovne papirje bo znašala za vsakih 50 gramov po 20 par, ravno toliko tudi za blagovne vzorce. Za priporočene pošiljatve se doplača 1 dinar.

Ljubezenska tragedija. Na velikonočni po- nedeljek zvečer je sedel v neki gostilni na Pobrežju pri Mariboru delavec Karel Korb v družbi svojega očeta in svaka, ki sta mu očitala njegovo ljubensko razmerje do Marije Oman. Korb se je vsled tega očitanja vzne- miril in rekel, da se bo ustrelil, nakar je odšel iz gostilne proti železniškemu mostu, kjer je odložil nekaj obleke ter jo poslal po nekem dečku v gostilno, kjer sta pila njegov oče in

svak. Nato je šel na železniški most, kjer se je vrgel pod stroj, ki mu je odtrgal obe nogi pri kolenih. Ko je prišel stroj na kolodvor, so zapazili na kolesu kri in takoj poklicali rešilno pomoč in policijo. Medtem pa se je fant z rokami priplazil do ograje in se spustil 16 m globoko v Dravo, kjer je pa obležal na nasipu pred stebrom mosta. Revez je strašno vpil, toda nihče ni mogel k njemu, ker je bilo že blizu polnoči. Drugo jutro so ga našli mrtvega in ga prepeljali v mrtvašnico. Oče in svak sta šla sicer za njim, toda vsled teme nista mogla vedeti, kam je šel.

Katera so največja mesta v Jugoslaviji?
Po zadnjih podatkih ljudskega štetja je Subotica v Banatu s 118.000 prebivalci največje mesto v Jugoslaviji. Nato slede: Beograd (110.000), Zagreb (108.000), Sarajevo (59.000), Ljubljana (53.000), Bitolj (51.000), Skoplje (50.000), Novi Sad (40.000), Osijek (38.000), Prizren (35.000), Senta (34.000), Bečkerek (33.000), Kikinda (31.000), Maribor (30.000), Sombor (30.000), Niš (28.000), Tetovo (28.000), Štip (28.000), Split (26.000), Prilip (25.000), Mitrovica (22.000), Pristina (20.000), Djakovica (20.000), Peč (20.000), Kragujevac (18.000), Banjaluka (18.000), Mostar (17.000), Zemun (17.000), Požarevac (16.000), Varaždin (16.000), Dubrovnik (15.000), Kumanovo (15.000.) Vsa ostala mesta so manjša.

Neveljavni 2-kronski bankovci. V prometu so se pojavili 2-kronski bankovci, ki imajo ponarejen žig: SHS kotarska oblast Čakovec. Ti bankovci so neveljavni.

Književnost.

Občinski volilni red za Slovenijo. V založbi Tiskovne zadruge je pravkar izšel nov volilni red, po katerem se bodo vršile občinske volitve po Sloveniji. Volilni red bo dobro služil občinskim uradom, glavarstvom, kakor tudi strankam, ki bodo posegle v volilni boj. Naroča se pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Sodna ulica 6 in velja s poštnino vred K 4.40, ako se denar v naprej pošlje.

Danir Feigel, Tik za fronto. V Ljubljani 1921. Založila Tiskovna zadruga. Broš. 36 K, po pošti 2 K več. Vojni dogodki v Gorici od laške vojne napovedi pa tik do zavzetja mesta tvorijo vnanji okvir teh 21 črtic. Nervozno vrvenje ob odhodu zadnjega vlaka, obiski sovražnih letal s skrivnostnimi lističi, prvi streli ob varnem zavetju trdno obokane kleti, zanimivi slučajji vojne psihoze in profilakse proti nalezljivim boleznim, originalni občni zbor pevskega društva in nešteto drugih zakulisnih dogodkov — vse to je predmet prijetnega kramljanja. Blagor mu, komur je ostalo med žvižgajočimi šrapneli in tulečimi granatami toliko neprisiljenega humorja! Seveda si ga je znal pisatelj pribo-

riti po svojih tesnih zvezah z različnimi gostilničarkami in prijatelji tudi še tedaj, ko se je že gosposka s svojimi kategoričnimi navsveti vmešavala v uporabo pijače in živil — „Uradni dan“, „Juridično tempiran šrapnel“, „Robinsonova odkritja“, „Pasji dan“ in še več drugih spravijo v dobro voljo tudi najbolj čmernega filistra. Primorskim rojakom bo vzbujala knjiga otožno vesele spomine, vsak prijatelj zdravega humorja pa ostane pisatelju hvaležen za prijetne urice, ki mu jih bo knjiga naklonila v obilni meri. Knjiga se naroča pri tiskovni zadrugi v Ljubljani, Sodna ulica 6.

Anton Novačan, Veleja. Drama v treh dejanjih. V Ljubljani 1921. Založila Tiskovna zadruga. Cena hroš. 28 K, vez. 36 K, po pošti 1.60 K več. Lepa mlada rojenka ljubi krepkega fanta Lento, ki je odšel k vojakom, ter se ni zmenil več zanjo. Pozabljeno je Velej, „s prevaro domamil v svojo proketo koč“, da je postala njegova žena. Ko se Lenta vrne, ji vzplamti zanj prejšnja strast, da se nesrečno poročena obrača z njim „kakor rumena solnčnica za zlatim solncem.“ Ne-ljubljenega moža pregovori, da gre v svet, ker mu je fabrika izpila kri in obrala kosti; tašča je ustvarila Velejo hudobno kakor kačo. Velej se vrne kot bolan pijanec; kljub njenim svarilom in prošnjam se Lenta poroči z drugo: tako ji je pot odločena v sramoto in pogubo. Ves moški svet, mladeniče in starce, zajame v svoje mreže, da so ji vsi sladki in ji prinašajo darov; njena koč postane jama pregrehe. In ko v grozi in radosti končno zmagoslavno vzklikne: „vdova“! vemo, da bo mladi Bogatinov mlinar Peter slepo orodje v njenih rokah, da se drama spremeni v žaloigro. Lani je dosegla drama na ljubljanskem odru lep uspeh; sedaj ji je pisatelj nekatera mesta predelal. Elegantno opremljeno knjigo toplo priporočamo. Naroča se pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Sodna ul. 6.

Dobro kuharico
za 2 osebi išče lekarna Vidmar, Maribor, Glavni trg 20. Mesečna plača 200 K, stanovanje in brana.

Samostalan podrumar (kletar)

traži se za vlastelinstvo u Jugoslaviji, koji može rukovoditi oko 20 jutara vinograda i malo gospodarstvo od 80 jutara. Isti mora znati hrvatski ili slovenski u govoru i pisme perfektno, a njemački donjekle. Ponude uz prupis svjedočba i naznaku plača na upravo lista.

A VII 444/20—12

Prostovoljna sodna dražba nepremičnin.

Pri kr. okrajnem sodišču v Ptujju je po prošnji dedičev dne 13. decembra 1920 umrle Neže Habjanič, pos. v Gruškovju, na prodaj po javni dražbi sledeče nepremičnina:

vl. št. 57 k. o. Gruškovje („Vedrčjakovo“) vinogradno posestvo obstoječe iz poslopij, dobro obdelovane gorice, njive, pašnikov, travnikov in hoste. Ob enem se proda sledeča pritiklina:
8 desek za stiskalnico, 1 štertinja, 2 sode za tropine, 1 vinski sod po 1000 litrov, 1 vinski sod po 1200 litrov.

Dražba se bo vršila dne 14. aprila 1921 ob 10. uri dopoldne, v Ptujju pri okrajnem sodišču soba št. 19.

Izklicna cena: 40.000 K.

Ponudbe pod izklicno ceno se ne sprejmejo. Na posestvu zavarovanim upnikom ostanje zastavne pravice brez ozira na prodajno ceno.

Dražbene pogoje je mogoče vpogledati pri sodišču soba št. 13 med uradnimi urami.

Dražbeno izkupilo je položiti pri sodišču, in sicer 1/4. tekom 14 dni, ostanek pa v enem mesecu.

Kr. okrajno sodišče Ptuj,
odd. VII. dne 29. marca 1921.

DANICA

čistilo

za obuvalo

čisti, svetli, konzervira

usnje.

Proizvaja:

„Slavia“ tvornica kemičnih izdelkov d. d. Zagreb

Telefon broj 5-46 Ilica 213 Brzjavni: „CEMIA“

„Petovia“

usnjarska industrija d. d.

na Bregu pri Ptujju

kupuje

goveje,

telečje,

svinjske,

kozličje in

ovčje kože.

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Ptujju.

Delniška glavnica in rezerve okroglo 95,000.000.—

CENTRALA V LJUBLJANI.

Prometno mesto državne razredne loterije.

PODRUŽNICE v Splitu, Celovcu, Sarajevu, Gorici, Celju, Mariboru in v Borovljah.

Obrestuje vloge na knjižice in na tekoči račun s 3½% brez odpovedi, proti 3 mesečni odpovedi s 3¾% čistih.

Daje trgovske in aprovizijske kredite. ∴ Izvršuje vse bančne transakcije. ∴